

Elon korjuu

Minun nuoruudessani ei tunnettu leikkuupuimuria eikä niittokonetta. Elot ensin kylvettiin käsin ja hevosella ne kynnettiin maan sisään sorkka-aatralla. Risukarhi tehtiin näreestä. Etsittiin hirveän oksainen näre. Se halottiin ja nidottiin vitsoilla vierekkäin noin kahdeksan halkoa. Siitä tuli noin metrin levyinen. Sillä sitten karhittiin pellot. Se raapi kaikki kivienkin vieret pehmeiksi...

Ensin tehtiin heinät haasioille kuivumaan. Sitten alkoikin jo rukiin leikkuu sirpillä. Laitettiin kuhilaille kuivumaan 10 lyhdettä. Niitä sitten puitiin riihessä ja elo tuli hyvää. Sama tehtiin kauralle ja ohralle; sirpillä vaan kuhilaille. Jos ei keritty syksyllä riihessä kaikkia puimaan, niin ne laitettiin aumaan tai pielekseen pellolle. Kuhilaat ladottiin latvapuoli keskelle päin. Tehtiin hyvin korkea auma ja ruisoljista hattu päälle, etteivät kovin pääsisi kastumaan. Talvella niitä sitten puitiin pimeänä aikana; lyhty valaisi riihen kiukaalla.

Samoin kasvatettiin liinaa¹ ja pellavaa paljon. Liinasta tehtiin nuotta ja pellavista vaatetta. Isommisakin taloissa kasvatettiin noita ketruukasveja². Miehillä oli pellavapaidat ja alushousut kesällä. Pellava kylvettiin tuomen kukinnan aikaan, liina juhannuksen aattona. Isä sanoi, ettei ennätä pellolta pois, kun se on jo taimella. Se oli niin nopea itämään...

Pellava kitkettiin, jos se oli kovin heinäistä. Kun se oli kullankeltaista, niin nyhdettiin. Ruohkattiin siemenet pois ja sitten sidottiin nippuihin ja vietiin järveen likoon kahdeksi viikoksi. Sitten levitettiin nurmelle kuivumaan. Oli hyvä, jos satoi, koska se silloin puhdistui paremmin ja valkeni. Liinat taas, kun riivittiin siemenet pois, liotettiin järvessä enemmän aikaa, vielä silloin kun pellavia jo nostettiin aitojen harjalle kuivumaan...

Kun tuli syksy ja muut työt olivat lopussa, alettiin siivota. Riihi lämmitettiin ja ladottiin liinat ja pellavat parsille. Kun ne olivat rutikuivia, alettiin loukuttaa. Kyllä siinä kävi läiske, kun viis' tai kuus' loukkua oli yht'aikaa äänessä. Sitten lihdattiin, kuapastiin ja lopuksi harjattiin pois viimeiset päistäreet. Sitten alkoi ketruu rukilla. Liinalangasta kudottiin nuottaverkot. Kaloja tuli syötäväksi ja myytäväksi. Liinanuotta oli hyvä. Mutta sitten kun kaupasta alettiin saada rihmoja, niin liinan kasvatusta melkein jäi. Mutta kyllä niistä vaatettakin tehtiin...

Pellavasta tehtiin vaatetta: lakanat, pyyheliinat, pöytäliinat ja pitovaatteita. Itse keträttiin langat. No joskus lähetettiin pellavat Tampereen Pellavatehtaalle ja sieltä tuli valmiit rihmat. Kankaat kudottiin omilla kangaspuilla. Kun sisko-Eeva kasvoi suuremmaksi, niin tilasi kaikenlaisia kudontakirjoja ja teki oikein hienoja moniniitisiä pellavaliinoja ja pyyhkeitä...

Lampaan villoista äiti keträsi langat ja osti loimet, milloin harmaat, milloin mustat. Hän kutoi isälle pukukankaat, samoin sitten pojille. Minullakin oli omasta kankaasta tehty palttoo rippikoulussa.

Toini Nyyssösen kommentit:

1. Liina tarkoitti 1900-luvun alussa Konneveden Sirkkamäen seudun sanastossa hampppua. (Suomessa viljelty lajike oli luultavasti *Cannabis sativa* subsp. *ruderalis*). Sen vahvasta kuidusta tehtiin mm. köysiä ja verkkoja. Huumekäyttöä ei ollut. Äitini ei sellaisesta tie nnyt mitään. Luultavasti lajike ei sisältänyt kovinkaan paljon huumaavia aineksia.
2. Sanaa ketruu käytettiin yleisesti Keski-Suomen ja Savon murrealueilla. Yleiskielen sanaksi on yleistynyt kehruu.